TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2009. gada 1. oktobrī *

Lieta C-103/08

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Vorarlberg* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2008. gada 29. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2008. gada 6. martā, tiesvedībā

Arthur Gottwald

pret

Bezirkshauptmannschaft Bregenz.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*], A. Ticano [*A. Tizzano*] (referents), A. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un E. Levits,

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerāladvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],
sekretāre S. Strēmholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 12. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— A. Gotvalda [*Gottwald*] vārdā — H. Friks [*H. Frick*] un T. Dītrihs [*T. Dietrich*], *Rechtsanwälte*,

— Austrijas valdības vārdā — E. Rīdls [*E. Riedl*] un G. Ēberhards [*G. Eberhard*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — N. Jerela [*N. Yerrell*], G. Brauns [*G. Braun*] un D. Maidani [*D. Maidani*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2009. gada 30. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz EKL 12. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp A. Gotvaldu un *Bezirkshauptmannschaft Bregenz* (Brēgencas reģionālā administratīvā iestāde) sakarā ar to, ka pēdējā minētā piemēroja naudas sodu par autoceļa nodevas nesamaksāšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Valsts tiesiskais regulējums

3 2002. gada Likuma par ceļa nodevām uz federālajiem ceļiem (*Bundesstraßen-Mautgesetz 2002*, *BGBl I*, 109/2002), redakcijā, kas piemērojama pamata lietā (turpmāk tekstā — "*BStMG 2002*"), 10. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Par maksas ceļu izmantošanu, braucot pa tiem ar transportlīdzekļiem, kuriem ir viena riteņu rinda vai ar transportlīdzekļiem, kuriem ir vairākas riteņu rindas, ar pieļaujamo kopējo svaru līdz 3,5 tonnām, ir jāmaksā no laikposma atkarīga nodeva."

4 *BStMG 2002* 11. panta 1. punktā ir noteikts:

"No laikposma atkarīgā nodeva ir jāsamaksā pirms maksas ceļu izmantošanas, nodevas vinjeti piestiprinot transportlīdzeklī."

5 *BStMG 2002* 13. panta 2. punktā, kas regulē gada vinjetes bez maksas piešķiršanas procedūru pilsoņiem, kuriem ir invalīda apliecība, ir noteikts:

"*Bundesamt für Soziales und Behindertenwesen* [Federālajam sociālo un invalīdu lietu dienestam], saņemot iesniegumu, ir jāpiešķir invalīdiem, kuriem valsts teritorijā ir domicils vai parastā dzīvesvieta un uz kuru vārda ir reģistrēts vismaz viens transportlīdzeklis ar vairākām riteņu rindām un ar pieļaujamo kopējo svaru līdz 3,5 tonnām, gada vinjete attiecībā uz minētajā iesniegumā norādīto transportlīdzekli bez maksas, ja viņiem ir invalīda apliecība, kas izdota saskaņā ar Federālā likuma par invalīdiem [*Bundesbehindertengesetz*] 40. pantu un kurā ir minēts, ka viņiem ir pastāvīgi un nopietni pārvietošanās traucējumi, ka viņi nevar normāli izmantot sabiedrisko transportu pastāvīgu veselības traucējumu dēļ, vai ka viņi ir akli."

6 *BStMG 2002* 20. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Transportlīdzekļu vadītāji, kuri izmanto maksas ceļus, noteiktā kārtībā nesamaksājuši ceļa nodevu, ir izdarījuši administratīvo pārkāpumu un ir sodāmi ar naudas sodu no EUR 400 līdz 4000 apmērā."

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

7 A. Gotvalds ir Hamburgā (Vācija) dzīvojošs Vācijas pilsonis, kuram ir pilnīga paraplēģija ar visu funkciju zudumu zemāk par ceturto skriemeli. Viņam ir Vācijā izdota invalīda apliecība.

8 2006. gada 26. augustā A. Gotvalds vadīja transportlīdzekli pa maksas autoceļu Austrijā, lai dotos uz vietu Austrijā, kur viņš vēlējās pavadīt brīvdienas. Viņa transportlīdzeklim tika veikta pārbaude, kuras laikā tika konstatēts, ka viņš nebija samaksājis no laikposma atkarīgu ceļa nodevu, iegādājoties vinjeti, kuru piestiprināt savā transportlīdzeklī.

9 Tādējādi *Bezirkshauptmannschaft Bregenz* ar 2006. gada 4. decembra lēmumu viņam uzlika naudas sodu EUR 200 apmērā, kuru A. Gotvalds pārsūdzēja *Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Vorarlberg* [Forarlbergas apgabala Neatkarīgajā administratīvajā senātā].

10 Šajā apelācijas sūdzībā A. Gotvalds cita starpā apgalvoja, ka viņš cieš no paraplēģijas, kuras dēļ Vācijā viņam tika izsniegta invalīda apliecība, viņam ir tiesības Austrijā saņemt bezmaksas vinjeti saskaņā ar *BStMG 2000* 13. panta 2. punktu tāpat kā invalīdiem, kuriem Austrijā ir domicils vai parastā dzīvesvieta.

11 Šādos apstākļos, tā kā bija šaubas par attiecīgās vinjetes piešķiršanas nosacījumu likumību Kopienu tiesību kontekstā, *Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Vorarlberg* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai EKL 12. pants ir interpretējams tādējādi, ka ar to netiek pieļauta tādas valsts tiesību normas piemērošana, kura paredz, ka gada vinjete braukšanai ar transportlīdzekli pa federālajiem maksas ceļiem tiek piešķirta bez maksas tikai tādām personām, kurām ir noteikta invaliditāte un kurām šajā valstī ir domicils vai parastā dzīvesvieta?"

Par prejudiciālo jautājumu

12 Iesniedzējtiesa ar savu jautājumu būtībā vēlas noskaidrot, vai EKL 12. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds ir pamata lietā un kurš paredz bez maksas piešķirt ceļa vinjeti uz gadu tikai tiem invalīdiem, kuriem attiecīgās dalībvalsts teritorijā ir domicils vai parastā dzīvesvieta.

Par pieņemamību

13 Austrijas valdība apstrīd lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, pamatojoties uz to, ka tam ir tīri hipotētisks raksturs un tam nav nozīmes pamata strīda atrisināšanā, jo A. Gotvalds nekad nav iesniedzis lūgumu par attiecīgās bezmaksas vinjetes saņemšanu Austrijā.

14 Konkrētāk, Austrijas iestādes uzskata, ka prejudiciālais jautājums nav nekādā veidā saistīts ar pamata tiesvedības priekšmetu, jo pamata tiesvedība neattiecas uz lēmumu, ar kuru atteikts piešķirt minēto bezmaksas vinjeti *BStMG 2002* 13. panta 2. punkta izpratnē, bet attiecas tikai uz faktu, ka A. Gotvalds apstrīd naudas sodu, kas tam tika uzlikts, pamatojoties uz *BStMG 2002* 20. panta 1. punktu, skatītu kopā ar šī likuma 10. panta 1. punktu un 11. panta 1. punktu, par no laikposma atkarīgas ceļa nodevas nesamaksāšanu.

15 Tomēr šādai argumentācijai nevar piekrist.

16 Šajā sakarā ir jāatzīmē, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesas un valsts tiesu sadarbības ietvaros, kas paredzēta EKL 234. pantā, vienīgi valsts tiesas, kas izskata lietu un kam ir jāuzņemas atbildība par atbilstoša tiesas nolēmuma pieņemšanu, ir kompetentas novērtēt, ievērojot katras lietas īpatnības, gan prejudiciāla nolēmuma nepieciešamību savu spriedumu taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstību. Tādējādi, tā kā uzdotie jautājumi ir saistīti ar Kopienu tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu (it īpaši skat. 2001. gada 13. marta spriedumu lietā C-379/98 *PreussenElektra*, *Recueil*, I-2099. lpp., 38. punkts; 2003. gada 22. maija spriedumu lietā C-18/01 *Korhonen* u.c., *Recueil*, I-5321. lpp., 19. punkts, kā arī 2007. gada 19. aprīļa spriedumu lietā C-295/05 *Asemfo*, Krājums, I-2999. lpp., 30. punkts).

17 No tā izriet, ka atbilstības prezumpciju, kas piemīt valsts tiesu prejudiciālā kārtā uzdotiem jautājumiem, var atspēkot tikai izņēmuma gadījumos, kad ir acīmredzami skaidrs, ka lūgtajai Kopienu tiesību normu interpretācijai, uz ko attiecas jautājumi, nav nekāda sakara ar situāciju pamata lietā vai pamata lietas priekšmetu (it īpaši skat. 1995. gada 15. decembra spriedumu lietā C-415/93 *Bosman*, *Recueil*, I-4921. lpp., 61. punkts, kā arī 2008. gada 1. aprīļa spriedumu lietā C-212/06 *Gouvernement de la Communauté française* un *Gouvernement wallon*, Krājums, I-1683. lpp., 29. punkts).

18 Tomēr, kaut arī šajā gadījumā A. Gotvalds nav lūdzis piešķirt bezmaksas vinjeti saskaņā ar *BStMG 2002* 13. panta 2. punktu, nevar noliegt, ka Tiesas atbilde var faktiski ietekmēt pamata tiesvedības iznākumu.

19 No informācijas, ko Austrijas valdība sniedza tiesas sēdē, izriet, ka iesniedzējtiesai ir tiesības samazināt naudas soda apmēru, ja tā konstatē, ka prasītājam pamata lietā bija tiesības saņemt minēto bezmaksas vinjeti saskaņā ar EKL 12. pantā paredzētajām tiesībām netikt diskriminētam pilsonības dēļ.

20 Tādējādi Tiesas iespējamais lēmums, secinot, ka minētais EK līguma noteikums nepieļauj tādu valsts tiesību normu kā pamata lietā, it īpaši varētu būt atbildību mīkstinošs apstāklis, kas ļautu valsts tiesai samazināt A. Gotvaldam uzlikto sodu.

21 Šajā lietā ir jākonstatē, ka nav acīmredzami, ka lūgtajai interpretācijai nav nekādas nozīmes attiecībā uz nolēmumu, kurš iesniedzējtiesai ir jāpieņem.

22 Līdz ar to lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāatzīst par pieņemamu.

Par lietas būtību

23 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Eiropas Savienības pilsoņa statuss ir dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss, kas ļauj tiem Eiropas Savienības pilsoņiem, kuri atrodas vienā un tajā pašā situācijā, neatkarīgi no viņu pilsonības un neskarot izņēmumus, kas šajā sakarā ir skaidri paredzēti, saņemt vienādu tiesisku attieksmi (2005. gada 15. marta spriedums lietā C-209/03 *Bidar*, Krājums, I-2119. lpp., 31. punkts, kā arī 2005. gada 12. jūlija spriedums lietā C-403/03 *Schempp*, Krājums, I-6421. lpp., 15. punkts un tajā minētā judikatūra).

24 It īpaši, kā Tiesa jau ir atzinusi, ikviens Eiropas Savienības pilsonis var atsaukties uz EKL 12. pantu, kas aizliedz jebkāda veida diskrimināciju pilsonības dēļ ikvienā situācijā, kas ietilpst Kopienu tiesību *ratione materiae* piemērošanas jomā (1998. gada 12. maija spriedums lietā C-85/96 *Martinez Sala*, *Recueil*, I-2691. lpp., 62. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Schempp*, 17. punkts).

25 It īpaši šie ir tādi gadījumi, kuros tiek īstenota EKL 18. pantā paredzētā brīvība pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā (2003. gada 2. oktobra spriedums lietā C-148/02 *Garcia Avello*, *Recueil*, I-11613. lpp., 24. punkts; iepriekš minētais spriedums lietā *Bidar*, 33. punkts, un 2008. gada 18. novembra spriedums lietā C-158/07 *Förster*, Krājums, I-8507. lpp., 37. punkts).

26 Šādos apstākļos tāds dalībvalsts pilsonis kā A. Gotvalds, īstenojot savu brīvību pārvietoties un uzturēties Kopienas teritorijā, lai pavadītu brīvdienas citā dalībvalstī, var atsaukties uz EKL 12. pantā paredzētajām tiesībām netikt diskriminētam pilsonības dēļ.

27 Šajā sakarā arī no judikatūras izriet, ka noteikumi par vienlīdzīgu attieksmi starp pilsoņiem un personām, kas nav pilsoņi, aizliedz ne tikai atklātu diskrimināciju pilsonības dēļ, bet arī jebkuru apslēptu diskrimināciju, kura, piemērojot citus atšķirības

kritērijus, faktiski noved pie tāda paša rezultāta (it īpaši skat. 1997. gada 23. janvāra spriedumu lietā C-29/95 *Pastoors* un *Trans-Cap*, *Recueil*, I-285. lpp., 16. punkts; 2002. gada 19. marta spriedumu lietā C-224/00 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-2965. lpp., 15. punkts, kā arī 2005. gada 30. jūnija spriedumu lietā C-28/04 *Tod's* un *Tod's France*, Krājums, I-5781. lpp., 19. punkts).

28 Tā tas ir it īpaši attiecībā uz pasākumu, kas nošķir, pamatojoties uz domicila vai parastās dzīvesvietas kritēriju, ciktāl pastāv iespēja, ka šis pasākums galvenokārt negatīvi ietekmēs citas dalībvalsts pilsoņus, jo personas, kuru domicils nav valsts teritorijā, tāpat kā nerezidenti, visbiežāk nav pilsoņi (šajā sakarā it īpaši skat. 1999. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-224/97 *Ciola*, *Recueil*, I-2517. lpp., 14. punkts, un 2003. gada 16. janvāra spriedumu lietā C-388/01 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-721. lpp., 14. punkts).

29 Tomēr šajā gadījumā strīdīgais tiesiskais regulējums pamata lietā ir balstīts tieši uz šādu kritēriju, ņemot vērā to, ka tas paredz piešķirt bezmaksas gada vinjeti tikai tiem invalīdiem, kuriem domicils vai parastā dzīvesvieta ir Austrijā.

30 Šādu diskriminējošu attieksmi var attaisnot no Kopienu tiesību viedokļa tikai tad, ja tā ir pamatota ar objektīviem neatkarīgiem apsvērumiem, kas nav atkarīgi no attiecīgo personu pilsonības un ir samērīgi ar mērķi, ko valsts tiesības leģitīmi tiecas sasniegt (it īpaši skat. 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-224/98 *D'Hoop*, *Recueil*, I-6191. lpp., 36. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Garcia Avello*, 31. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Bidar*, 54. punkts).

31 Attiecībā uz pirmo nosacījumu par objektīviem vispārējo interešu apsvērumiem Austrijas valdība apgalvo, ka pasākuma pamata lietā mērķis ir veicināt tādu personu pārvietošanos un sociālo integrāciju, kuras invaliditātes dēļ nevar izmantot sabiedrisko transportu un līdz ar to ir atkarīgas no privātā transportlīdzekļa izmantošanas. Tādējādi minētais pasākums, par ko liecina vinjetes spēkā esamība uz vienu gadu, ir vērsts uz personām, kurām pa ceļu tīklu ir jāpārvietojas samērā bieži. Līdz ar to prasība par

domicilu vai parasto dzīvesvietu liecina par personu, kas saņem bezmaksas vinjeti, noteikta līmeņa integrāciju Austrijas sabiedrībā.

32 Šajā sakarā ir jākonstatē, ka gan invalīdu pārvietošanās un integrācijas veicināšana, gan vēlme nodrošināt saikni starp attiecīgās dalībvalsts sabiedrību un tāda pakalpojuma saņēmēju kā pamata lietā patiešām var būt objektīvi vispārējo interešu apsvērumi, kas pamato faktu, ka šāda pakalpojuma piešķiršanas nosacījumi var ietekmēt Eiropas Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos (pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *D'Hoop*, 38. punkts; 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā C-192/05 *Tas-Hagen* un *Tas*, Krājums, I-10451. lpp., 35. punkts, kā arī 2008. gada 22. maija spriedumu lietā C-499/06 *Nerkowska*, Krājums, I-3993. lpp., 37. punkts).

33 Tomēr ir nepieciešams arī, lai būtu izpildīts šī sprieduma 30. punktā minētais samērīguma princips. No judikatūras izriet, ka pasākums ir samērīgs tad, ja tas ir piemērots izvirzītā mērķa sasniegšanai un nepārsniedz šī mērķa sasniegšanai nepieciešamo (it īpaši skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Tas-Hagen* un *Tas*, 35. punkts, kā arī tajā minēto judikatūru).

34 Konkrētāk, attiecībā uz to, cik lielā mērā pakalpojuma saņēmējs ir saistīts ar attiecīgās dalībvalsts sabiedrību, Tiesa jau ir lēmusi saistībā ar pakalpojumiem, kurus neregulē Kopienu tiesības, kādi ir arī pamata lietā, ka dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, izlemjot, kādi kritēriji izmantojami, novērtējot šādu saikni (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Tas-Hagen* un *Tas*, 36. punkts).

35 Tādējādi judikatūra ar noteiktiem nosacījumiem pieļauj, ka valsts tiesiskie regulējumi var paredzēt prasību, lai konstatētu noteiktu integrācijas pakāpi, ka attiecīgā pakalpojuma saņēmēja domicilam vai dzīvesvietai noteiktu laika posmu ir jābūt attiecīgajā dalībvalstī (šajā sakarā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Bidar*, 59. punkts, un lietā *Förster*, 50. punkts).

36 Līdz ar to attiecībā uz tādu pasākumu, kāds ir pamata lietā un kura mērķis ir atvieglot regulāru pārvietošanos Austrijas teritorijā invalīdiem, lai šīs personas integrētu valsts sabiedrībā, domicils vai parastā dzīvesvieta šķiet atbilstoši kritēriji, lai noteiktu it īpaši tādu šo personu saikni ar attiecīgās dalībvalsts sabiedrību, kas ļautu tās nošķirt, kā ģenerāladvokāts ir norādījis savu secinājumu 71. punktā, no citas kategorijas lietotājiem, kas, iespējams, izmanto šīs dalībvalsts ceļu tīklu tikai atsevišķos gadījumos vai īslaicīgi.

37 Turklāt ir jāatzīmē, ka šajā gadījumā valsts tiesiskais regulējums pamata lietā neparedz nekādus papildu nosacījumus bezmaksas ceļa nodevas vinjetes piešķiršanai, kas attiektos uz minimālu laika posmu, kurā attiecīgajai personai Austrijā ir jābūt domicilam vai parastajai dzīvesvietai.

38 Iepriekš minētajos punktos izklāstītie apsvērumi attiecībā uz nosacījumu par domicilu un parasto dzīvesvietu samērīgumu ar valsts tiesiskā regulējuma pamata lietā mērķiem ir pamatoti jo vairāk tāpēc — kā Austrijas valdība paskaidroja tiesas sēdē un pret ko neiebilda citi ieinteresētie lietas dalībnieki, kuri Tiesai bija iesnieguši apsvērumus — ka minētie nosacījumi tiek interpretēti plaši, ļaujot citiem sasaistes faktoriem noteikt pietiekamu saikni ar Austrijas sabiedrību, lai piešķirtu bezmaksas vinjeti.

39 It īpaši, kā šī valdība precizēja tiesas sēdē, invalīdam, kurš, kaut arī tā domicils vai parastā dzīvesvieta nav Austrijā, regulāri dodas uz šo valsti profesionālu vai personisku iemeslu dēļ, būtu arī tiesības saņemt bez maksas ceļa nodevas vinjeti.

40 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka valsts tiesiskais regulējums pamata lietā nepārsniedz to, kas vajadzīgs tajā paredzēto mērķu sasniegšanai.

41 Līdz ar to uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka EKL 12. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamata lietā, kurš paredz piešķirt ceļa nodevas gada vinjeti bez maksas tikai tiem invalīdiem, kuru domicils vai parastā dzīvesvieta ir attiecīgās dalībvalsts teritorijā, tai skaitā arī invalīdiem, kuri regulāri dodas uz šo dalībvalsti profesionālu vai personisku iemeslu dēļ.

Par tiesāšanās izdevumiem

42 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

EKL 12. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamata lietā, kurš paredz piešķirt ceļa nodevas gada vinjeti bez maksas tikai tiem invalīdiem, kuru domicils vai parastā dzīvesvieta ir attiecīgās dalībvalsts teritorijā, tai skaitā arī invalīdiem, kuri regulāri dodas uz šo dalībvalsti profesionālu vai personisku iemeslu dēļ.

[Paraksti]